

PRIKAZI

Miljenko Grgić

GLAZBENA KULTURA U SPLITSKOJ
KATEDRALI 1750. – 1940.

Knjiga Miljenka Grgića *Glazbena kultura u splitskoj katedrali od 1750. do 1940.* plod je višegodišnjega neumornog studija i istraživanja po raznim arhivskim vrelima, časopisima, zbornicima i inim časopisima. Činjenica da se na popisu literature nalaze 164 knjige, 203 članka iz časopisa i zbornika, 8 rječnika i enciklopedija, 11 različitih arhivskih vrela, te 11 časopisa i drugih listova, svjedoči da spomenuta obilna dokumentacija sa sedamnaest slikovnih priloga, svojom sveobuhvatnošću utire po prvi put put novijem djelu buduće povijesti starije glazbe u Splitu, čiji se počeci naziru već u 9. stoljeću, a kontinuitet se može pratiti barem od kraja 11. stoljeća.

Posebna vrijednost autora istraživanja je upravo u uspostavljanju lanca kontinuiteta kroz osobe koje su bile nositelji glazbeno – liturgijskih ostvarenja u katedrali. Na osnovi toga kontinuiranog lanca možemo pratiti neprekinuti niz od 26 glazbenika, maestri di cappella počevši od Josipa Zangiaccomija do Jakova Voltolinija, koji su kroz 190 godina djelovali kao skladatelji, dirigenti, zborovode i organizatori u splitskoj katedrali. Niz je uspostavljen i za katedralne orguljaše od Angela Bonifazija do Bone Bolanija. Knjiga je također utrla put daljnjem istraživanju pojedinih kapelnika, čije su biografije sustavno prikazane. O njihovu životu i djelovanju nije bilo dovoljno podataka (npr. Franjo Serafin Vilhar), osim toga u knjizi je otkrivena i složena struktura (nadbiskupija, kaptol, grad Split) koja je financijski omogućavala katedralnu glazbenu produkciju, ali je mogla često presudno utjecati na značenje i kvalitetu skladanja i muziciranja u katedrali.

Ova knjiga, dakle, obrađuje odsječak prošlosti koji zorno oslikava kontinuitet i dinamiku glazbenih sveza i dodira Splita s hrvatskim i inozemnim kulturnim sredinama. Autoru Miljenku Grgiću je s pravom dodijeljena nagrada Josip Andreis Hrvatskog društva skladatelja, a na prijedlog Hrvatskoga muzikološkog društva, godinu dana nakon izdanja knjige, u Zagrebu u studenom 1997.

Knjiga, pisana na 243 stranice u pet poglavlja s uvodom, zaključkom, popisom literature, arhivskim vrelima, kraticama, sažetkom na engleskom jeziku te kazalom imena, osigurava djelu nužnu znanstvenu utemeljenost i preglednost za korisnika.

Nakon uvodnoga dijela u kojem su objašnjeni zadaci i okviri istraživanja, Miljenko Grgić redom je obradio pet važnih razdoblja u glazbenoj povijesti katedrale: 1. *Kasno Mletačko razdoblje (1750. – 1789.) i uloga Benedikta Pellizzarija u njemu*; 2. *Prvo prijelazno razdoblje i četiri kapelnika Splitsanina (1790. – 1817.)*; 3. *Doba krize i nazatka (1818. – 1886.)*; 4. *Doba reforme glazbe i glazbenih službi (1887. – 1918.)*; 5. *Drugo prijelazno razdoblje i cecilijanstvo (1919. – 1940.)*. Za svako razdoblje obrađeni su aspekti glazbe u katedrali i Splitu, te profesionalna zanimanja (kapelnici, orguljari, orguljaši, poslužnici kod orgulja) i druge službe, te pjevači i svirači. Autor je metodičan, pa u svakom poglavlju na početku stoji obrada političkih i kulturnih prilika u Hrvatskoj, nakon čega slijedi poglavlje o glazbi u Splitu, glazbi u katedrali itd.

Knjigu prožima politička, vjerska i kulturna povijest čitavog grada Splita, pa i čitave Južne Hrvatske, tj. Dalmacije, u kontekstu paralelnih zbivanja u čitavoj Hrvatskoj.

Nakon pojave ove knjige autora Miljenka Grgića u svim razmatranjima opće povijesti i povijesti umjetnosti i kulture u Splitu za razdoblje od sredine 18. stoljeća do sredine 20. stoljeća nezaobilazno će trebati uzimati u obzir i zbivanja na području glazbene umjetnosti.

S. Mirta Škopljanac Mačina

HRVATSKI SKLADATELJ
O. FORTUNAT PINTARIĆ

Odabrane skladbe franjevca o. Fortunata Pintarića (1798.–1867.) prvi je izdao Svetislav Stančić 1927. godine. To izdanje, makar skraćeno, ponovljeno je nekoliko puta. *Sveta Cecilija* je u glazbenom prilogu 1969. godine izdala dvije skladbe za orgulje: *Preludij u d-molu* i *Fugu u d-molu*. Zatim su 1992. godine Marija Jurašin i Dragutin Feletar tiskali knjižicu s naslovom: *"Hrvatski skladatelj Fortunat Pintarić"* povodom 700. obljetnice dolaska franjevacu u Koprivnicu u čijem samostanu je skladatelj umro.

A. 1998. godine o dvjestotoj obljetnici Pintarićeva rođenja i pred stotu obljetnicu Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda, izdali su mr. Marija Riman i o. Petar Antun Kinderić opsežnu knjigu s naslovom: *"Hrvatski skladatelj o. Fortunat Pintarić"* (format A4, 298 str.).

Knjiga je podijeljena u dva dijela. Prvi dio nakon proslova oslikava povijesne prilike u kojima je Pintarić glazbeno djelovao. Prikazuje glazbeni život u provinciji sv. Ladislava Kralja čiji je skladatelj bio član. Zatim donosi životopis i popis sačuvanih skladbi s posebnim osvrtom na pripremljeni kantual *Crkvena lira* sačuvan u Kuhačevoj ostavštini. Slijedi analiza skladbi iz drugog dijela knjige te osobito vrijedni prokomentirane redaktorski zahvati Nikše Njirića. Taj dio knjige završava riječima stručnjaka koji su procijenili Pintarićevo glazbeno stvaralaštvo i završetkom na više jezika.

Drugi dio knjige donosi odabrane Pintarićeve skladbe koje do sada nisu bile nigdje izdane. One su podijeljene u dvije cjeline: instrumentalne, za glasovir (10) i orgulje (5) te vokalno-instrumentalne skladbe (5) koje su većeg oblika pa se mogu svrstati u motete.

Pintarić djeluje u vrijeme ilirskog preporoda u kojem se osobito isticalo umjetničko stvaralaštvo na svim poljima. Premda bez sustavnog glazbenog obrazovanja, svojom zaljubljenošću u glazbu i marljivošću, Pintarić je napisao mnogobrojne skladbe: vokalne, instrumentalne i vokalno-instrumentalne. U njima se nazire melodioznost W. A. Mozarta i pravilno vođenje diionica u duhu J. S. Bacha. Analizirajući njihova djela trudio se u hrvatsku umjetnost ugraditi svoju glazbu.

Njegove pučke crkvene popijevke su *"izliv čistog pobožnog ushita"*, jer je on *"duboko zavirio u dušu pobožnog nam puka"* (Kuhač).

Svojem glazbenim stvaralaštvom on je u svome stoljeću "najveći glazbenik među franjevcima" i pravi ures na polju glazbe za Hrvatsku franjevačku provinciju sv. Ćirila i Metoda koja se i tom stručnom knjigom priprema obilježiti stotu obljetnicu svoga života i djelovanja.

Franjo Jesenović